

Fra Allan F. Clausen & Poul S. Mikkelsen :

"Det multikulturelle samfund - og det danske", Systeme 2005

at blive anerkendt som muslimer, og det kan være, at visse love ikke længere svarer til de vestlige samfunds faktiske måde at fungere på. Sådanne love – der er faktisk ikke ret mange – bør tages op til fornyet overvejelse, eller deres grundlag bør i hvert fald diskuteres. Muslimer har som en del af de europæiske samfund en islamisk pligt til at beskytte deres identitet, respektere lovgivningen inden for det frihedsområde, de har fået, bestræbe sig på inden for alle felter (sociale, juridiske, økonomiske og politiske) at arbejde for etablering af en muslimsk personlighed og et vestligt landskab, der i videst muligt omfang svarer til den.

Uddraget stammer fra Tariq Ramadan: *At være europæisk muslim. Islams kilder i en europæisk sammenhæng*, Hovedland 2002, s. 204-209. En enkelt af Ramadans henvisninger er udeladt.

T. 31

En islamisk stat er en illusion

Af Sherin Khankan

Sherin Khankan er cand. mag. i religionssociologi og filosofi, skribent og samfundsdebattør. Desuden medstifter af Forum For Kritiske Muslimer, der arbejder for en adskillelse af religion og politik i en dansk form for euroislam.

[...]

Der har blandt muslimer altid eksisteret en kamp om retten til at fortolke Koranen. Denne kamp involverer bl.a. reaktionære såvel som nye progressive muslimske stemmer.

Ijtihad betyder fortolkning og er enkeltpersoners brug af intellektet til at forstå Koranen og Profetens sædvaner.

Man kan identificere to holdninger til spørgsmålet om fortolkning af Koranen:

*Der findes dem, som tolker Koranen bogstaveligt. Disse går under betegnelsen traditionelle muslimer, idet de afviser enhver form for fornyelse.

*Men der findes også muslimer, der kritiserer traditionen og kræver retten til at fortolke Koranen på ny.

En af årsagerne til, at debatten om fortolkning skaber så megen debat, er, at enhver fortolkning åbner op for det relative og det individuelle. Men individualiseringen af islam indtræder, hvad enten vi vil det eller ej. [...]

Jeg skelner mellem Koranen som det uforanderlige, universelle og ufejlbarlige og vore tolkninger som det foranderlige, relative og fejlbarlige. Fortolkningerne og dermed også vores opfattelse af religion ændrer sig i takt med samfundets udvikling.

Men Koranen, det åbenbarede ord, ændrer sig ikke. Dialektikken mellem Koranen og fortolkningerne er med til at løse paradokset om at være praktiserende muslim i en foranderlig verden. Netop erkendelsen af, at vore fortolkninger ikke er ufejlbarlige, er nødvendige for at aflive diskussionen om, hvem der har den sande fortolkning.

Det er min holdning, at Koranen skal læses og tolkes i den tid, vi lever i. Dette synspunkt kan kombineres med troen på Koranen som universel og åbenbaret.

Netop foragten for og afvisningen af det relative og individuelle, der ligger i fortolkningen, er med til at skabe

problemet om, hvordan man forbinder Guds åbenbarede ord med den foranderlige verden.

Spørgsmålet kommer – misvisende – til at handle om, hvor meget man som muslim skal opgive for at blive en del af det danske fællesskab.

Kan man være praktiserende muslim, samtidig med at man er en del af det danske samfund, der hviler på demokrati og verdslighed?

Kan islam og verdslighed forenes?

– Svaret er ja.

Begrebet verdslighed betyder ganske enkelt adskillelse af religion og politik. Nogle kristne og muslimske debattører benægter muligheden af troende verdslige, idet de ønsker at bevare den konstruerede modsætning mellem de troende og sekularisterne⁸¹.

Men verdslige holdninger eksisterer både blandt religiøse muslimer og blandt religiøse kristne. Verdslighed udelukker ikke religiøs inderlighed, og der er ingen modsætning mellem det at være troende muslim og valget af verdslighed. Kritiske Muslimer består ikke mindst af troende verdslige.

Den gængse holdning blandt muslimer er, at islam er religion og stat. At hævde det modsatte er for mange uforeneligt med islam.

Et af de spørgsmål, der deler muslimer, er således, hvorvidt Gud har villet skabe et teokratisk styret samfund eller ikke.

Historisk set har fremtrædende muslimske intellektuelle, filosoffer og teologer ligeledes argumenteret for en adskillelse af politik og religion. I deres argumentation indgår bl.a. religiøse ar-

gumenter imod teokratiet.

Ali Abd Al-Raziq (1888-1966), som var en discipel af Muhammad Abduh, blev fordømt af et udvalg af retslærde fra Al-Azhar, da han i kølvandet på debatten om kalifatets afskaffelse i 1924 agiterede for, at Profeten Muhammad var en profet og ikke en konge.

Raziqs tese var, at Profeten Muhammads mission var religiøs enhed baseret på tro, og ikke en islamisk statsdannelse. Raziq er interessant i denne sammenhæng, fordi han ønskede et opgør med de muslimer, der bruger religionen til at legitimere den politiske magt.

Abdulkarim Soroush, iransk filosof og kritiker af det iranske styre, er et nutidigt og mere radikalt eksempel på en fortaler for en afpolitisering af islam.

Han mener, at man reducerer islam til ideologi, hvis man ikke foretager den nødvendige afkobling af religion og politik. En af hans centrale pointer er, at demokratiet er den eneste acceptable styreform set ud fra en muslimsk vinkel.

Jeg mener i lighed med disse muslimske teologer, at religion og politik bør være adskilte. Er man muslim, er man ikke nødvendigvis tilsluttet en lovreligion, der stræber efter verdensherredømmet.

Ligesom der findes en mangfoldighed af fortolkninger af islam, findes der også forskellige måder at tolke islams politiske budskab på.

Et andet centralt spørgsmål i debatten om en adskillelse af religion og politik er spørgsmålet om, hvorvidt islam er en lovreligion. Som troende muslim er det interessant at se på, hvad Koranen siger om dette.

⁸¹ Sekularister: tilhængere af sekulariseringsprocessen og adskillelsen mellem religion og politik (udg. anm.).

Islam er ikke en lovreligion. Koranen består af over 6.300 vers, hvoraf kun 350 vers har et direkte juridisk indhold. Deriblandt love vedrørende religiøse ritualer (140 vers), ægteskab, skilsmisse, arveret, forældremyndighed (70 vers), salg, lån (70 vers), forbrydelse, straf, ægteskabsbrud, falsk vidnesbyrd (30 vers), retfærdighed, lighed, bevisførelse, rettigheder, pligter (30 vers) og økonomiske forhold, arbejderklassens rettigheder (10 vers).

Koranen indeholder ikke et altomfattende lovkompleks, men snarere nogle generelle moralske imperativer eller regler for, hvorledes vi bør handle.

Når jeg taler for en adskillelse af religion og politik inden for islam, betyder det ikke, at jeg anfægter ideen om en dialog eller et samspil mellem religion og politik.

Politik er ikke værdi-løs og hviler bl.a. på religiøse værdier. Religiøs viden kan dialogisere med andre former for viden i den politiske debat.

Det afgørende spørgsmål er hvordan. Der er forskel på dialog og diktat.

Religion skal ikke diktere politiken, og omvendt skal politik ikke diktere religionen.

Hvilken betydning har denne adskillelse så i en dansk sammenhæng? I praksis er der ikke nogen muslimer, der drømmer om at lave en islamisk stat i Danmark (lige foruden Hizb-ut-Tahrir – Befrielsespartiet/et mindretal). Men det har betydning ideologisk set. For nogle muslimer ligger løsningen ikke i en fjern utopi om en ægte islamisk stat, der endnu ikke eksisterer, men lige foran os.

Den ligger i demokratiet, ytringsfriheden og mangfoldigheden som sty-

rende principper.

En afpolitisering af islam vil endvidere hindre, at folk misbruger religionen i politikens navn, som det er tilfældet i bl.a. Afghanistan, Sudan, Saudi-Arabien og Iran.

Forum For Kritiske Muslimer er det første organiserede forsøg på euroislam i praksis i Danmark.

Men vi tager skridtet videre end euromuslimer, idet vi taler for en principiel adskillelse af religion og politik. Tariq Ramadan, der ofte omtales som fortaler for euroislam, hævder, at islamske europæiske stater er en illusion.

Forum For Kritiske Muslimer mener derimod, at islamske stater er en illusion overhovedet. Denne holdning udtrykker ikke en ide om, at muslimer må give afkald på dele af islam for at blive en del af det danske majoritetsfælleskab.

Derimod afspejler den en indre overbevisning om, at Gud ikke har ønsket at skabe et teokratisk styret samfund.

Demokratiet er det eneste frugtbare udgangspunkt for et samfund, hvor konkurrerende opfattelser om, hvad der er værdifuldt, lever side om side.

Teksten stammer fra *Information* 6/7 2002 og bringes her i uddrag.

T. 32 **"Euro-islam" handler ikke kun om politik**

Af Lissi Rasmussen

*Lederen af Kristent-Islamisk Studiecen-
ter, stiftspræst, dr. theol. Lissi Rasmussen
afviser de kritiske muslimers skarpe skel-
nen mellem politik og religion (se T. 31).*